DZIENNIK
DEPARTAMENTOWY RADOMSKI.

Nro. 7.

W Radomiu dnia 16go Lutego 1812.

Nro 6843. Prefekt Departamentu Radomskiego.

Nadesłany przy Reskrypcie JW. Ministra Spraw Wewnętrznych dtto 17go Paździermika 1811 roku wydanym Dekret Nayiaśnieyszego Pana względem wprowadzenia i upowszechnienia w kraiach Xięstwa Warszawskiego szczepienia Ospy Krowicy, ochraniaiącey Mieszkańców od licznych nieszczęść, na iakie ich grassuiąca częstokroć naturalna Ospa wystawia, w następuiącey osnowie: " Wypis z Protokołu Sekretaryatu Stanu. W Pałacu Naszym w Pilnic 4go Września 1811. FREDERYK AUGUST z Bożey Łaski Krol Saski, Xiąże Warszawski, &c. &c. Zważywszy, że zaniedbanie i przesądy wstrzymuią ieszcze wielu z Mieszkańców Naszego Xięstwa Warszawskiego od korzyści Dobrodzieystwa z nowego wynalazku Ospy Krowiey, którego szczęśliwe skutki zapewnione doświadczeniem, znacznie iuż zmnieyszyły w większey części Europy klęski, które sprawiała zaraźliwa Ospa, postanowiliśmy na przełożenie Naszego Ministra Spraw Wewnętrznych i stanowiemy, co następuie:

ARTYKUŁ. 1. Od dnia publikacyi ninieyszego Dekretu żadne dziecię zrodzone w Xięstwie Warszawskiem, nie będzie przyięte do Akademii, Liceum i Gimnazyum, ieżeli Rodzice iego, nie okażą zaświadczenia od Lekarza, wizowanego przez Burmistrzą lub Woyta mieyscowego, że albo dziecię miało Ospę Naturalną, albo szczepioną Krowią Ospę, uchybiaiący temu Przepisowi Przełożony Akademii, karze zł: 50, a przełożony Liceum i Gymnazyum karze zł. 30 podpadną.

ART: 2 Wszystkie Dzieci przyimowane w Szpitalach Sierot, lub Podrzudków lub dzieci znalezione i opuszczone maią mieć szczepioną Krowią Ospę staraniem mieyscowych Lekarzy.

ART. 3. Aby Oycowski Nasz zamiar tym pewnieyszy osiągnął skutek, chcemy aby każde dziecię od dnia urodzenia naydaley do roku iednego szczepioną Ospę Krowią odbyło, czego Władze Administracyinę mieyscowe podług Aktów przy Urzędnikach Stanu Cywilnego znayduiących się, pilnie przeſtrzegać będą. Fizycy Departamentowi i Powiatowi, Chirurgowie, a nawet i Powiatowe sztuką położniczą trudniące się kobiety, maią się z obowiązku powołania swego naytroskliwiey dopełnieniem tego zaprzątnąć, a przez miłość ludzkości z obowiązuiemy ich, aby tey usługi dla ubogich dopełniali bezpłatnie.

ART. 4. Czas naydogodnieyszy do szczepienia Ospy Krowiey, naznaczamy dwa razy w rok, na Wiosnę i na Jesień. Tym końcem Fizycy i Chirurgi Rządowi, chcąc przedsiebrać ogólne szczepienie po Gminach, osadach, maią wcześnie o tym uwiadomić Podprefektów mieyscowych, aby potrzebne uczynili rozporządzenia w celu zgromadzenia na iedno mieysce w Gminie dzieci do szczepienia Ospy Krowiey w dniu oznaczonym świątecznym, iako od prac wolnym, iako też do powtórney Rewizyi dnia dziewiątego; czyli się Ospa Krowia przyięła. Lekarze, Chirurgowie do tak użyteczney czynności użyci, mieć będą nadgrodę, osobną Inſtrukcyą Miniſtra Naszego Spraw Wewnętrznych oznaczoną.

ART. 5, Chcąc upowszechnić i ułatwić, tak dobroczynny wynalazek, zezwalamy, aby Fizycy i Lekarze przybierali do pomocy Osoby nawet sztuką Lekarską nie trudniące się, które za zdatne osądzą, a które po otrzymaniu pozwolenia od Rady ogólney Lekarskiey i wydaney ſtosowney Inſtrukcyi Ospę Krowią szczepić mogą. Nadto Nauczyciele Inſtytutów Położniczych obowiązani będą, Kobiety uczące się tey sztuki: równie w szczepieniu Ospy Krowiey doskonalić.

ART. 6. Zakazuie się naysurowiey szczepienie Ospy Ludzkiey pod karą na Lekarza zł. 50, gdzieby zaś takowa przypadkiem, okazać się miała, ma bydź przez władzę mieyscową Fizyk lub Chirurg Rządowy, natychmiaſt uwiadomiony: dla zaszczepiania Ospy Krowiey, tym dzieciom, które iey ieszcze nie miały; śrzodki zaś odosobnienia od społeczeńſtwa z drugiemi dziećmi, Naturalną Ospą złożonemi, nie puszczania do tey Osady dzieci obcych, w celu uniknienia szerzyć się mogący zarazy od Lekarzów przepisane maią bydź nayściśley przez Urzędy Administracyinę mieyscowe dopełnione. Równie nieodwiedzania przez nikogo Ciała zmarłego na Ospę naturalną dziecięcia, i tegoż głęboko zagrzebania, przeſtrzegać surowo powinni.

ART. 7. Za każdém dopełnionem szczepieniem Ospy Krowiey w Artykule 4tym opisaney, Burmiſtrze i Woyci spiszą Tabelle zaszczepionych dzieci w ich Gminach z imiennem

wyrażeniem ich Rodziców prześlą Podprefektowi w swoim Powiecie, a ten ułożoną ogólną Tabellę Powiatową, prześle Prefektowi Departamentu, Prefekt zaś podobną ogólną Tabellę z całego Departamentu odeszle Naszemu Miniſtrowi Spraw Wewnętrznych, który przy końcu każdego roku poda Nam ogólny obraz skutków i rozszerzenia się tey użyteczney Inſtytucyi. Fizycy, Chirurgowie i inne osoby do szczepienia Ospy Krowiey przez Radę ogólną Lekarską upoważnione, w końcu każdego Roku przez Miniſtra Naszego Spraw Wewnętrznych w Gazetach i Pismach publicznych w Xięſtwie Naszém Warszawskiem wychodzących; umieszczone będą, z wyszczególnieniem Ilości Individuów, którym też Ospę i z iakim skutkiem zaszczepili.

ART. 8. Nasz Miniſter Spraw Wewnętrznych na przełożenie Prefektów oznaczy nadgrodę dla Lekarzów, w miarę naywiększey liczby dzieci przez nich bezpłatnie Ospę Krowią dobrze przyiętą zaszczepionych, i do Naszego potwierdzenia poda, a przez ſtosowne do Urzędników Administracyinych i Duchowieńſtwa Odezwy, wszelkich zachęcaiących na ten koniec śrzodków użyie. Wykonanie ninieyszego Wyroku Naszego, Miniſtrowi Spraw Wewnętrznych, a umieszczenie w Dzienniku Praw Naszemu Miniſtrowi Sprawiedliwości polecamy. (podpisano) FREDERYK AUGUST, przez Króla Miniſter Sekretarz Stanu *Stanisław Breza*. Zgodno z Oryginałem Miniſter Sekretarz Stanu, *Stanisław Breza*. Zgodno z Oryginałem, Prezes Rady Miniſtrow, *Stanisław Potocki*. Sekretarz Rady Miniſtrow, *Stanisław Grabowski*, Zgodność zaświadczam, Miniſter Spraw Wewnętrznych, *J. Łuszczewski*. *Netrebski*. (L.S.) „

do każdego, ile należy podaie wiadomości, z tym zaleceniem; ażeby UUr. Woyci Gmin i JPP. Burmiſtrze Miaſt, urządzenie ninieysze daiące naymocnieyszy dowod Oycowskiey nayłaskawszego Monarchy o dobro i szczęście poddanych troskliwości, tudzież obięte poniżey umieszczoną Inſtrukcyą przepisy, iak nayskwapliwiey i zupełnie temu zbawiennemu zamiarowi odpowiadaiąc uskuteczniać ſtarali się. WW. Podprefekci zaś za naypierwszą sobie uważać będą powinność, pilne czuwanie nad punktualnym tego wszyyſtkiego wykonywaniem.

Instrukcya względem szczepienia Ospy.

1. Gdy dla upowszechnienia Ospy ochraniaiącey od usunięcia szkodliwych względem niey przesądów zacząć należy, lubo iuż z ſtrony Rządu do JWW. Biskupów uczyniono Odezwę, wszelako Prefekt odwołuiąc się tu do Duchowieńſtwa Parafialnego swego Departamentu przekładaiąc mu użyteczność tego zbawiennego wynalazku, i wzywaiąc,

ażeby Inſi w czasie Nabożeńſtwa i Nauki względem niego oświecali i zachęcali Rodziców, Krewnych i Opiekunów, iżby dla ocalenia Dzieci od kalectwa i śmierci do szczepienia Ospy Krowiey bez wſtrętu poſtępowali.

2. Zaleca się wszyſtkim przełożonym Szpitalów sierot i podrzutków, aby dzieciom w nich utrzymywanym, od Szpitalnego Lekarza lub Chirurga, a gdzie ych nie masz, od mieyscowych Lekarzy lub Chirurgów, od datty niniejszego obwieszczenia rozpoczęte i utrzymywane zoſtało szczepienie ospy ochraniaiącey.

3. Równie Przełożeni Lieców, Gymnazyów odtąd pod własną naysurowszą odpowiedzią nie przyimą żadnego do szkół dziecięcia, któregoby Rodzice nie złożyli świadectwa Lekarza lub Chirurga zaświadczonego przez Władze Adminiſtracyine mieyscowe o odbytey iuż szczepioney Ospie ochraniaiącey, lub naturalney. Gdyby zaś znaydowały się dzieci w tychże Szkołach, które ieszcze żadney Ospy nie odbyły, maią zawiadomić Rodziców, krewnych lub opiekunów, iżby iak nayprędzey zlecili zaszczepienie oney dzieciom, oſtrzegaiąc, iż gdyby w zamierzonym czasie tego nieuskutecznili dzieci na ich koszt odesłane im będą. Nie zachowanie tego przepisu ściągnełoby na przełożonych Lieców, Gymnazyów kare Artykułem 1szym Dekretu Królewskiego oznaczoną.

4. Zaleca się W W. Podprefektom; a przez tychże Burmiſtrzom i Woytom wszelkich Gmin i Osad naypilnieyszą baczność, ażeby dzieci naydaley do roku od ich urodzenia mieli iuż zaszczepioną Ospę ochraniaiącą.

5. W. Fizyko Departamentowego w Mieście Departamentowym, niemniey Fizyków Miaſt, gdzie takowi są uſtanowieni, a po Powiatach Podprefektów, Fizyków i Chirurgów Powiatowych obowiązkiem będzie, aby ściśle do naſtępuiących przepisów w szczepieniu Ospy ochraniaiącey poſtępowali.

6. Kobiety sztuką położniczą trudniące się, którym dla upowszechnienia tego dobroczynnego wynalazku, Dekret J. K. Mci w Art. 3cim szczepienia Ospy Krowiey dozwala, powinny uzyskać oddzielne o swey do tego sposobności zaświadczenia od Fizyków lub Chirurgów Rządowych, i te zaświadczenia przez Radę ogólną Lekarską potwierdzone bydź maią. Póki więc nie okażą takowych zaświadczeń od Fizyków lub Chirurgów Rządowych wydanych i od Rady ogólney Lekarskiey potwierdzonych, że są doſtatecznie z sposobem szczepienia zaznaiomione, i lekkim przypadkom dość czeſto teyże Ospie towarzyszącym zaradzić usposobione: poty w szczepienie Ospy tey wdawać się nie będą mogły.

7. Ko-

7. Kobiety tą sztuką położniczą trudniące się i dozwolenia od Rady ogólney Lekarskiey Xięſtwa Warszawskiego do szczepienia Ospy ochraniaiącey maiące, powinny się wszelako w niektórych przypadkach, iako to: w poznawaniu dość częſto wątpliwych kroſt ospianych lub innych zdarzyć się mogących znacznych zapaleń, ropień i ran, przez szczepienia udziałanych, niezwłocznie do Fizyków lub Chirurgów Powiatowych, a w Miaſtach Departamentowych do Fizyka Departamentowego lub mieyskiego po skuteczną wczesną Radę udawać, nie dopełniaiące tego przepisu od prawa szczepienia Ospy ochraniaiącey odpadaią.

8. W skutku Artykułu 7go rzeczonego Dekretu dozwalaiącego i innym osobom nie trudniącym się nawet leczeniem, zaszczepiać Ospę Krowią, osoby poświęcać się chcące tey dobroczynney usłudze, pierwey zgłaszać się winni do Fizyków Powiatowych, lub ich zaſtępców, ci zaś obowiązani są przesłać swe o ich zdatności w szczepieniu i powolności w poſtępowaniu do Rady ogólney Lekarskiey Opinią. Za otrzymaniem od tey dozwolenia osoby te szczepieniem Ospy ochraniaiącey trudnić się będą mogły, zawsze iednak pod warunkami w Artykule 7mym dla Akuszerek przepisanemi.

9. Artykuł 4ty Dekretu J. K. Mci czas do tego powszechnie zaprowadzić się, i nieprzerwaniu utrzymywać się winnego szczepienia Ospy ochraniaiącey Wiosnę i Jesień oznacza. W tych porach roku, miesiące Kwiecień i May na Wiosnę, a Wrzesień i Październik na Jesień są naysposobnieysze.

10. Powyższy przepis niema szczepienia Ospy ochraniaiącey tamować ſi w każdey inney porze roku, w przypadkach wszczętey, a tym bardziey szerzącey się zarazy Ospy ludzkiey.

11. Fizycy i Chirurgowie Powiatowi corocznie wcześnie z WW. Podprefektami umówić się maią względem porządku podług którego szczepionie koleyno w Gminach naſtępować będzie. WW. Podprefekci wcześnie uczynią w rzeczonych Gminach rozporządzenie, wydadzą do Woytów lub ich Zaſtępców zalecenia, aby się Matki lub Krewni z swemi dziećmi w dni Świąteczne podług Artykułu 4go Dekretu na mieysce iedno, iakie uznaią za naydogodnieysze, zebrali, dla odbycia tamże przez przybyłego Fizyka lub Chirurga szczepienia.

12. Natychmiaſt przy szczepieniu Fizycy i Chirurgowie są obowiązani zapisać, Imiona Rodziców lub Krewnych, Dziecięcia, wiek iego, nazwisko Gminy, dzień, miesiąc i rok.

13. Gdy często zdarza się, iż po zaszczepieniu pokaże się tylko kroſta iątrząca, iako sku-

tek

tek rozdrażnioney skóry przez iad ospiany, albo też fałszywa Krowia Ospa się utworzy, przeto dla przekonania się o charakterze teyże Ospy i zwykłym iey biegu obowiązuią się iak nayściśley Fizycy i Chirurgowie, aby naypoźniey w dni 9 po pierwszém zaszczepieniu, rewizyą tegoż zaszczepienia uczynili.

14. Po uczynioney rewizyi czyli Ospa była prawdziwą, zaraz wydadzą Fizycy lub Chirurgowie świadectwo wierzytelne, iako iuż to dziecię odbyło Ospę, podług utrzymowanego Dziennika. Zaświadczenie to zatwierdzić iest obowiązany Burmistrz, Woyt Gminy lub iego zastępca i takowe Rodzicom, Krewnym lub Opiekunom dziecięcia wyda.

15. Tenże sam porządek Art. 13tym i 14tym przepisany, iak nayregularniey zachować są obowiązane Kobiety sztukę położniczą praktykuiące, niemniey i osoby, które do zaszczepienia teyże Ospy od Rady ogólney Lekarskiey upoważnione będą, a to pod utratą prawa szczepienia Ospy ochraniaiącey.

16. Lekarze prywatni i Chirurgowie 1go i 2go rzędu w Miastach trudniąc się szczepieniem Ospy, obowiązani są równie utrzymywać Dziennik swych zaszczepionych dzieci z dodatkiem do Rubryki Art. 12tym przepisanym, ulic i Numeru domu. Także wydawać maią swe wierzytelne świadectwa, które przez Władze mieyscowe wizowane bydź maią Rodzicom, że ich dzieci odbyły Ospę.

17. Rodzice, Krewni lub Opiekunowie powierzonych sobie dzieci o otrzymanych świadectwach od Lekarzy, Chirurgów Rządowych i prywatnych, lub od osob od Rady ogólney Lekarskiey dozwolenie maiących, niemniey od Kobiet sztuką położniczą bawiących się, maią co kwartał w Miastach Prezydentów lub Burmistrzów, a po Wsiach Woytów lub ich Zastępców uwiadomiać, Ci zaś Listę tych dzieci WW. Podprefektom odsyłać, WW. Podprefekci obowiązani są dokładne Tabelle zaszczepionych w swych Powiatach dzieci utrzymywać i takowe Tabelle Prefektowi co rok przesyłać.

18. Ważne zdarzenia przypaść mogące przy zaszczepieniach Ospy Krowiey, wszyscy Lekarze i Chirurgowie obowiązani są z naydokładnieyszym Opisem przesłać do Rady ogólney Lekarskiey, aby ta potrzebne zbierać mogła obserwacye. Osoby zaś dozwolenie do szczepienia Ospy maiąc, iako też Kobiety sztukę położniczą praktykuiące, takowe wydarzenia Fizykom lub Chirurgom donosić maią, a przez tych równie takowe do Rady ogólney Lekarskiey przesłane bydź powinny.

19.

19. Żaden z Lekarzy tak Rządowych iak prywatnych lub Chirurgów w skutku Dekretu Nayiaśnieyszego Pana, Artyk: 6go nie może pod żadnym Pretextem szczepić Ospy Ludzkiey, czego nayściśleysze dopilnowanie Władzom mieyscowym poleca się, przekonani o przewinienie do Sądu Policyinego po wymierzenie naznaczoney kary pociągnieni bydź powinni.

20. Urzędnicy wszyscy zdrowia Rządowi, w przypadkach wszczęcia Ospy Ludzkiey, maią się iak nayśpiesniey udać na mieysce zarazy i wszelkie przedsiebrać ostrożności do wstrzymania dalszego szerzenia się tey Ospy Ludzkiey.

21. Lekarze i Chirurgowie prywatni obowiązani są także, iak tylko użyci będą do Ospy Ludzkiey iak nayśpieszniey donieść o tym w Miastach Departamentowych Prezydentom, w innych zaś Miastach i po Wsiach Podprefektom, że się Ospa Ludzka okazała, aby w tymże domu przez Fizyka Departamentowego, mieyskiego, Powiatowego lub Chirurga natychmiast potrzebne ostrożności przedsięwzięte bydź mogły.

22. Władze mieyscowe uskuteczniać są obowiązane to wszystko, cokolwiek Urzędnicy zdrowia Rządowi w przypadku wszczętey Ospy Ludzkiey za przyzwoite do wstrzymania zarazy osądzą.

23. Równie też Władze mieyscowe nader pilną baczność mieć powinny, aby w przypadku śmierci Dziecięcia na Ospę ludzką, ciało iego odwiedzane nie było, i owszem takowe bez żadney okazałości w godzin naydaley 18 pochowane zostało w ziemi głęboko na stop 4. Suknie zaś, których dzieci chorobę złożone używały, natychmiast zniszczone bydź powinny.

24. Wzywa Prefekt i zachęca wszystkich nietylko Rządowych Lekarzy i Chirurgów, ale nawet Kobiety, położniczą sztukę praktykuiące do Wakcynacyi Ospy upoważnione, aby iako pierwsi Przyiaciele Ludzkości przez miłość bliźniego dzieciom ubogich Rodziców bezpłatnie Ospę ochraniaiącą szczepili, tym bardziey, że każdy Lekarz z powołania swego i z przysięgi złożonego zaręczenia, do bezpłatnego oko o Ubogich staranie iest obowiązany.

25. W uzupełnienia Art. 7go i 8go Prefekt z Tabell przez WW. Podprefektów przesyłanych, corocznie ogólną z Departamentu ułoży Tabelle, i to JW. Ministrowi Spraw Wewnętrznych przesyłać będzie, końcem umieszczenia w Gazetach, tak liczby dzieci, które szczęśliwie Ospę Krowią odbyły, iako i Imion Fizyków, Chirurgów i innych osob,

które

które naywięcey tey Ospy zaszczepili, a oraz stosownie do przepisu Art. 8go tegoż Dekretu dla przedstawienia Nayiaśnieyszemu Panu tychże do wysłużoney nadgrody.

Schemata Tabelli dla Lekarzy Ospę ochraniaiącą szczepiących, dla UUr. Woytów, Prezydentów i Burmistrzów, oraz dla WW. Podprefektow, poźniey przełożone będą.

Radom dnia 11 Listopada 1811.

(podpisano) *Małachowski.* *Hafsmann* Sekr. Jener.

Nro. 1000. Prefekt Departamentu Radomskiego.

Reskryptem swym z dnia 3go Maia r. z. do Nro. 3557 wydanym przesłane zostały wszystkim JPP. Aptekarzom urzędowe Taxy, podług których: niemniey innych Policyi Lekarskiey przepisow ściśle się trzymać byli obowiązanemi, gdy iednak z licznych wypadków przekonywa się Prefekt, że tak w podwyższeniu nad przepis Taxy Lekarstw, iak rownie w wydawaniu tych za Receptami nie kwalifikowanych do tego osób, wielkie nadużycia się dzieią; ponawiaiąc więc dawnieysze swoie w tey mierze Rozporządzenia zaleca; aby dla pewnieyszego tych skutku i żeby JPP. Aptekarze nieświadomością nakazow Rządowych nie mieli przyczyny się wymawiać; wypisy autentyczne wszelkich Rozporządzeń Aptek tyczących się, i Listy osób, wolną praktykę Lekarską w Departamencie maiących i poźniey nabydź mogących przez WW. Podprefektów tymże wydane zostały; które w mieyscu każdemu przychodzącemu, łatwo pod oko podpaść mogącym, przybite, za wzór postępowania stronom tyczącym służyć będą: Odtąd zaś każdy zaniedbuiący takowych Rozporządzeń, lub przeciw Taxie wydaney wykraczaiący, i tey na Receptach nie zapisuiący, niemniey za Receptami osób niekwalifikowanych Lekarstwa wydaiący Aptekarz, podług Ustaw na ciężkie przestępstwa Policyine wydanych, karany będzie; nad czém ścisły i bliższy dozór UUr. Woytom Gmin i JPP. Burmistrzom Miast, z zaleceniem wydania mieyscowym Aptekarzom Kopii zaświadczoney ninieyszego Reskryptu, poleciaiąc: ogólny dozor nad skutkiem takowego Rozporządzenia, troskliwemu o dobro publiczne Urzędowaniu WW. Fizyka Departamentowego, Podprefektów, JPP. Fizyków i Chirurgów Powiatowych porucza.

Radom dnia 31 Stycznia 1812.

(podpisano) *Małachowski* *Hafsmann*, Sekretarz Jeneralny.

DODATEK